

FİİL KİPLERİ

A. HABER (BİLDİRME) KİPLERİ

1. GÖRÜLEN (BİLİNEN) GEÇMİŞ ZAMAN
2. DUYULAN (ÖĞRENİLEN) GEÇMİŞ ZAMAN
3. ŞİMDİKİ ZAMAN
4. GELECEK ZAMAN
5. GENİŞ ZAMAN

B. DİLEK (TASARLAMA) KİPLERİ

1. GEREKLİLİK KİPİ
2. İSTEK KİPİ
3. ŞART KİPİ
4. EMİR KİPİ

A. HABER (BİLDİRME) KİPLERİ

Zaman anlamı taşıyan fiillerdir.

1. GÖRÜLEN (BİLİNEN) GEÇMİŞ ZAMAN) (-dı / -di)

Fiillere “-dı, -di, -du, -dü; -tı, -ti, -tu, -tü” ekleri getirilerek yapılır. Kişinin yaşadığı ya da gördüğü bir eylemi anlatır.

ÖRNEK

Dün erkenden uyudum. Bu konuyu onunla enine boyuna konuştuk.

1. tekil kişi	2. tekil kişi	3. tekil kişi	1. çoğul kişi	2. çoğul kişi	3. çoğul kişi
okudum	okudun	okudu	okuduk	okudunuz	okudular

2. DUYULAN (ÖĞRENİLEN) GEÇMİŞ ZAMAN) (-mış / -miş)

Fiillere “-mış, -miş, -muş, -müş” ekleri getirilerek yapılır. Kişinin başkasından duyduğu ya da sonradan farkına vardığı eylemi anlatır.

ÖRNEK

Bize haber vermeden gitmişsiniz.

Televizyonun karşısında uyumuşum.

1. tekil kişi

okumuşum

2. tekil kişi

okumuşsun

3. tekil kişi

okumuş

1. çoğul kişi

okumuşuz

2. çoğul kişi

okumuşsunuz

3. çoğul kişi

okumuşlar

3. ŞİMDİKİ ZAMAN (-yor / -makta)

Fiillere “-yor ve -mekte / -makta” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin içinde bulunulan zamanda yapıldığı anlamı vardır.

ÖRNEK

Kardeşimle bahçede top oynuyorlar.

Uzun ince bir yolda yürümekteyiz.

1. tekil kişi

okuyorum

2. tekil kişi

okuyorsun

3. tekil kişi

okuyor

1. çoğul kişi

okuyoruz

2. çoğul kişi

okuyorsunuz

3. çoğul kişi

okuyorlar

4. GELECEK ZAMAN (-ecek / -acak)

Fiillere “-ecek / -acak” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin içinde bulunulan zamandan daha sonraki bir zamanda yapılacağı anlamı vardır.

ÖRNEK

Biraz sonra güneş sınısıcak doğacak.

Yarın Aydın’a gideceğim

1. tekil kişi

okuyacağım

2. tekil kişi

okuyacaksın

3. tekil kişi

okuyacak

1. çoğul kişi

okuyacağız

2. çoğul kişi

okuyacaksın

3. çoğul kişi

okuyacaklar

5. GENİŞ ZAMAN (-r)

Fiillere “-r, -ır / -ir / -ur / -ür / -ar / -er” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin içinde bulunulan zamandan daha sonraki bir zamanda yapılacağı anlamı vardır.

ÖRNEK

Bahçemizde renk renk çiçekler açar. Her akşam düzenli yürüyüş yaparım.

1. tekil kişi

okurum

2. tekil kişi

okursun

3. tekil kişi

okur

1. çoğul kişi

okuruz

2. çoğul kişi

okursunuz

3. çoğul kişi

okurlar

B. DİLEK (TASARLAMA) KİPLERİ

Zaman anlamı taşımayan; gereklilik, istek, şart, emir anlamı taşıyan fiillerdir.

1. GEREKLİLİK KİPİ (-meli / -malı)

Fiillere “--meli / -malı” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin mutlaka yapılması gerektiği anlamı verir.

ÖRNEK

Bu sınava daha çok çalışmalısın.

Artık yavaş yavaş evimize dönmeliyiz

1. tekil kişi

okumalıyım

2. tekil kişi

okumalısın

3. tekil kişi

okumalı

1. çoğul kişi

okumalıyız

2. çoğul kişi

okumalısınız

3. çoğul kişi

okumalılar

2. İSTEK KİPİ (-e / -a)

Fiillere “--e/ -a” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin gerçekleşmesinin istenildiği anlamını taşır.

ÖRNEK

Ben de sizinle geleyim mi?

Evladım inşallah güzel günler göresin.

1. tekil kişi

okuyayım

2. tekil kişi

okuyasın

3. tekil kişi

okuya

1. çoğul kişi

okuyalım

2. çoğul kişi

okuyasınız

3. çoğul kişi

okuyalar

3. ŞART KİPİ (-se / -sa)

Fiillere “--se/ -sa” ekleri getirilerek yapılır. Eylemin gerçekleşmesi şarta veya dileğe bağlıdır.

ÖRNEK

Biraz ders çalışsan.

Keşke herkes onun gibi olsa.

1. tekil kişi

okusam

2. tekil kişi

okusan

3. tekil kişi

okusa

1. çoğul kişi

okusak

2. çoğul kişi

okusanız

3. çoğul kişi

okusalar

4. EMİR KİPİ (Eki yoktur)

Emir kipinin eki yoktur. Eylemin yapılması gerektiğini emir şeklinde bildirir.

ÖRNEK

Herkes yerine otursun.

Masana otur ve kitabını oku.

1. tekil kişi

çekim yoktur

2. tekil kişi

oku

3. tekil kişi

okusun

1. çoğul kişi

çekim yoktur

2. çoğul kişi

okuyun

3. çoğul kişi

okusunlar

FİİLLERDE OLUMSUZLUK

Olumsuzluk, fiilin köküne “-ma” / “-me” eklerinin getirilmesiyle yapılır.

Fiil kökü + -ma / -me + kip eki + kişi eki

ÖRNEK

Olumlu: Geliyor.

Olumsuz: Gelmiyor.

Olumlu: Gelir

Olumsuz: Gelmez

Kişi Olumlu Olumsuz

Ben	Geliyorum	Gelmiyorum
Sen	Geliyorsun	Gelmiyorsun
O	Geliyor	Gelmiyor
Biz	Geliyoruz	Gelmiyoruz
Siz	Geliyorsunuz	Gelmiyorsunuz
Onlar	Geliyorlar	Gelmiyorlar

Kişi Olumlu Olumsuz

Ben	Gelirim	Gelmem
Sen	Gelirsin	Gelmezsin
O	Gelir	Gelmez
Biz	Geliriz	Gelmeyiz
Siz	Gelirsiniz	Gelmezsiniz
Onlar	Gelirler	Gelmezler

FİİLLERDE SORU

Fillere -mı / -mi eki getirilerek soru yapılır bu ek büyük ünlü uyumu kuralına göre farklı şekillerde eklenebilir

ÖRNEK

Anlıyor musun, alacak mı, gitsek mi, okumaz mıyım, susmalı mıyız, aradınız mı, unutur muyuz...